

No: 1874 – Menş e Adı

ILGAZ SARIKILÇIK PİRİNCİ

Tescil Ettiren

ILGAZ BELEDİYESİ

**S.S. ILGAZ VE ÇEVRE KÖYLERİ TARIMSAL KALKINMA
KOOPERATİFİ**

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 29.03.2025 tarihinden itibaren korunmak üzere 24.06.2026 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1874
Tescil Tarihi	: 24.06.2026
Başvuru No	: C2025/000096
Başvuru Tarihi	: 29.03.2025
Coğrafi İşaretin Adı	: Ilgaz Sarıkılçık Pirinci
Ürün / Ürün Grubu	: Pirinç / Diğer
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: 1- Ilgaz Belediyesi 2- S.S. Ilgaz ve Çevre Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
Tescil Ettirenin Adresi	: 1- Yukarı Mahalle Naili Baba Caddesi No:2A Ilgaz ÇANKIRI 2- Yukarı Mahalle Naili Baba Caddesi No:2A Ilgaz ÇANKIRI
Coğrafi Sınır	: Çankırı ili Ilgaz ilçesi
Kullanım Biçimi	: Ilgaz Sarıkılçık Pirinci ibareli aşağıda verilen logo ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında Ilgaz Sarıkılçık Pirinci ibareli logo ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Ilgaz Sarıkılçık Pirinci; Çankırı ili Ilgaz ilçesi sınırları içerisinde, Ilgaz Dağları'nın kuzey yamaçlarından doğan ve Devrez Çayı havzasını besleyen doğal su kaynakları kullanılarak yetiştirilen, *Oryza sativa L.* türüne ait yerel Sarıkılçık çeltik çeşidinden elde edilen bir pirinçtir. Türk Gıda Kodeksi Pirinç Tebliği'ne göre 1. Sınıf kalite kriterlerine uygun orta taneli pirinç sınıfında yer alır. Ilgaz Sarıkılçık Pirinci kırmızı çizgili taneleri ile bilinir. Tane yapısı sert ve diridir. Ilgaz Sarıkılçık Pirinci, pişirme sırasında tane bütünlüğünü koruyan, geç yumuşayan ve diğer pirinç çeşitlerine göre daha fazla su çekerek daha uzun sürede pişen bir yapı sergiler.

Ilgaz Sarıkılçık Pirincinin ayırt edici özellikleri; kullanılan Sarıkılçık çeltik çeşidinin genetik yapısı ile Ilgaz ilçesine özgü iklim, toprak ve su koşullarının birlikte etkisi sonucu ortaya çıkar. Ilgaz ilçesi, yoğun orman örtüsü ve engebeli topoğrafyası sayesinde çevresine kıyasla daha dengeli sıcaklık değerlerine sahip bir mikroiklim sunmaktadır. Bu durum, özellikle gece-gündüz sıcaklık farklarının sınırlanmasını sağlayarak çeltik bitkisinin vejetasyon sürecinin yavaş ve dengeli ilerlemesine imkân tanır; tane dolgunluğu, pişme kalitesi ve duyuşal özellikler üzerinde belirleyici rol oynar.

Şekil 1. Ilgaz Sarıkılçık Pirinci

Ilgaz yöresinde çeltik tarımı, tarihsel olarak Devrez Çayı ve bu akarsuya bağlı yan dereler aracılığıyla sağlanan yüzey sularına dayanır. Ilgaz Dağlarından kaynaklanan, görece serin ve mineral içeriği bakımından dengeli bu sular, bölgede yetiştirilen çeltiklerin sulanmasında kullanılır. Dağlardan eriyerek Devrez Çayı ve kollarına karışan düşük sıcaklığa sahip sulama suları, çeltik bitkisinin vejetatif dönem boyunca soğuk stresinin etkilerinin sınırlanmasına katkı sağlar; özellikle ilkbahar döneminde görülen düşük sıcaklıklarda bitkisel zararları ve buna bağlı

verim kayıplarını azaltır. Sürekli ve kontrollü su altında yetiştirilen çeltik, bu doğal sulama sistemi sayesinde istikrarlı bir gelişim gösterir ve homojen bir tane yapısı kazanır.

Ilgaz ilçesinde çeltik tarımı yapılan alanlar; üst katmanı organik maddece zengin, alt katmanları ise su geçirgenliği sınırlı killi ve siltli topraklardan oluşur. Bu toprak profili, çeltik tarımı açısından kritik öneme sahip olan su tutma kapasitesini doğal olarak sağlar ve besin elementlerinin kök bölgesinde tutulmasına olanak verir. Toprakların bu yapısı, tane dolum sürecini destekleyerek ürünün pişme kalitesi üzerinde doğrudan etkili olur.

Pirinç tanelerindeki nişasta miktarı, tane dolgunluğu ve pişirme sırasında gerçekleşen hacim artışı üzerinde belirleyici rol oynarken; amiloz oranı, pişirme sonrasında tanelerin birbirine yapışma eğilimini kontrol eden temel parametrelerden biridir. Ilgaz Sarıkılçık Pirincinde, nişasta bileşiminin amiloz yönünden orta-yüksek düzeyde olması; pişirme sırasında tanelerin yapısını korumasını, yüzeyde aşırı jelatinleşmenin önlenmesini ve pilavlık kullanım için aranan 'tane tane' dokunun elde edilmesini sağlar. Bu dengeli nişasta-amiloz bileşimi; Sarıkılçık çeşidinin genetik özellikleri ile Ilgaz ilçesine özgü iklim, su ve toprak koşullarının birlikte etkisi sonucu oluşur.

Ilgaz Sarıkılçık Pirincinde kalsiyum (160-1370 mg/kg) ve magnezyum (670-1500 mg/kg) değerleri görece yüksek aralıklarda seyreder. Ürünün Ilgaz Dağları kaynaklı sulama suları ile mineralce zengin toprak koşullarında yetiştirilmesinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan bu mineral bileşimi, tane yapısı ve pişme sırasında sergilenen doku özelliklerini destekleyen unsurlar arasında yer alır.

Tablo 1. Ilgaz Sarıkılçık Pirincinin Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri

Özellik	Değer aralığı
Tane tipi	Orta taneli
Pişişmiş tane uzunluğu	7,67 - 12,10 mm
Dağılmayan tane oranı	% 79,51 - % 96,13
Pişişirme süresi	18:57 (dk:sn)
Sertlik	12,20 - 13,10 (N)
Pirinç uzama oranı	% 1,52 - % 2,11
Nişasta oranı	% 52,96 - % 58,88 (Kuru madde cinsinden)
Amiloz oranı	% 14,27 - % 21,91 (Kuru madde cinsinden)
Jel konsistansı	2,67 - 4,47 mm
Jelatinleşme sıcaklığı	70 - 73 °C

Üretim Metodu:

1. Toprak Hazırlığı

Ilgaz ilçesinde pirinç ekimi yapılacak alanlarda toprak, üretim öncesinde derinlemesine işlenir. Bu kapsamda toprak yaklaşık 15-20 cm derinlikte sürülür, yabancı otlardan arındırılır ve tarla yüzeyi düzgün hâle getirilir. Sulamanın etkin ve homojen biçimde yapılabilmesi amacıyla tesviye işlemi uygulanarak tarla yüzeyi mümkün olduğunca düz ve eğimsiz hâle getirilir. Bu sayede suyun tarla yüzeyinde dengeli biçimde yayılması ve her noktada eşit seviyede tutulması sağlanır. Sulama kontrolünün sağlanabilmesi amacıyla, yalnızca tarla sınırlarında ve drenaj kanallarına yönlendirme sağlayacak şekilde kot düzenlemeleri yapılır. Bu düzenlemeler, suyun kontrollü tahliyesine imkân tanımakla birlikte, tarla genelinde eğim oluşturmaz.

2. Çimlendirme

Çimlendirme, pirinç bitkisinin sağlıklı gelişimi açısından kritik bir aşamadır. Bu aşamada tohumlara ön çimlendirme uygulanır. Tohumlar çuvalara alınarak 24 saat süreyle su içerisinde bekletilir, ardından fazla suyun süzülmesi için toprak üzerinde dinlendirilir. Çeltik tohumlarında 4-6 gün içerisinde göz oluşumu başlar ve hafif çimlenme görüldüğünde ekim işlemine geçilir.

3. Ekim

Ilgaz ilçesinde çeltik ekimi, bölgenin iklim koşullarına bağlı olarak genellikle mayıs ayının sonuna kadar tamamlanır. Çimlenme döneminde çeltik tohumları için uygun sıcaklık aralığı 18-30 °C'dir. Ekim işlemi ağırlıklı olarak serpme ekim yöntemiyle yapılır. Ön çimlendirme uygulanmış tohumlar tarla yüzeyine eşit şekilde dağıtılır.

Ilgaz'da ekim, dekara ortalama 20 kg tohum kullanılarak gerçekleştirilir. Tohumlar kısa sürede suyla temas ederek çimlenme sürecine girer. Bazı üreticiler sıra ekimi veya dikim yöntemlerini tercih edebilmekle birlikte, bölgede en yaygın uygulama serpmek ekimdir.

4. Sulama

Pirinç, yüksek su ihtiyacı olan hidrofil bir bitkidir. Ilgaz ilçesinde çeltik tarımında, bitkinin gelişim dönemlerine bağlı olarak kontrollü sulama yapılır ve su yönetimi üretim sürecinin temel unsurlarından biridir. Ekim sonrası pirinç tohumları, çimlenme ve fide tutunma döneminde yeterli toprak nemi sağlanacak şekilde, ancak sürekli su altında bırakılmadan yetiştirilir. Çimlenmenin tamamlanmasının ardından sulama seviyesi kademeli olarak ayarlanarak bitkinin vejetatif gelişimi desteklenir. Su seviyesi, kök bölgesinde uygun oksijen ve su dengesini sağlayacak şekilde belirli sınırlar içinde tutulur.

Üretimin başlangıcında su derinliği genellikle 2-5 cm olarak uygulanır; yabancı ot kontrolü ve bitki gelişimine bağlı olarak kontrollü biçimde artırılır. Gelişim süresince su derinliği çoğunlukla 5-10 cm aralığında muhafaza edilir. Kök havalanmasını desteklemek amacıyla su seviyesi kısa süreli ve kontrollü olarak düşürülebilir; ancak toprak yüzeyinin tamamen kurummasına ve çatlama oluşmasına izin verilmez.

Sulama işlemleri yerel sulama sistemleri aracılığıyla, ağırlıklı olarak yüzey sulama yöntemleri ile gerçekleştirilir. Sulama suyunun sıcaklığının 12 °C'nin altına düşmemesine dikkat edilir ve tüm sulama uygulamaları toprak nem dengesini koruyacak şekilde planlanır.

5. Gübreleme

Ilgaz'da pirinç üretiminde organik ve kimyasal gübreleme birlikte uygulanır. Bitkinin azot (N), fosfor (P) ve potasyum (K) gereksinimleri dikkate alınarak gübreleme planı oluşturulur. Gübreleme, ekim öncesinde veya erken büyüme döneminde toprağa uygulanır ve sulama ile bitkiler tarafından alımı sağlanır. Bitkinin gelişim evrelerine bağlı olarak ek besin takviyeleri yapılabilir.

Bölgede toprak yüzeyinde mil tabakası oluşumunun yaygın olması nedeniyle gübreleme uygulamaları kontrollü şekilde yürütülür. Azotlu ve fosforlu gübreler temel gübreleme unsurları olup, bitkinin gelişim dönemleri dikkate alınarak uygulanır. Uygulama oranları dekara yaklaşık 10 kg azot, 5-6 kg fosfor ve 2-5 kg potasyum olacak şekilde planlanır. Çinko noksanlığının önlenmesi amacıyla, toprak ve bitki analiz sonuçları esas alınarak, genellikle çinko sülfat ($ZnSO_4$) formunda gübreleme yapılır. Bu kapsamda, 3-4 yılda bir dekara yaklaşık 1-2 kg çinko sülfat uygulanması tercih edilir. Çinko uygulamaları, bölge toprak yapısı ve analiz sonuçlarına bağlı olarak gerektiğinde ayarlanır.

6. Yabancı Otların Mücadelesi

Yabancı otlar, çeltik bitkisinin gelişimini olumsuz etkileyerek verim kaybına yol açabilir. Bu nedenle yabancı ot mücadelesi üretim sürecinin önemli bir parçasıdır. Ekimden yaklaşık bir hafta sonra su boşaltması yapılarak bitkilerin köklenmesinin güçlenmesi sağlanır ve yabancı ot gelişimi sınırlandırılır.

Yabancı ot kontrolü kimyasal ve mekanik yöntemlerle sağlanır. Kimyasal mücadelede, ekim öncesi ve çıkış sonrası uygulanan herbisitler kullanılır. Darıcan gibi baskın türlere karşı, bitkiler 2-4 yapraklı dönemdeyken uygun herbisitlerle müdahale edilir. Mekanik mücadelede ise elle yabancı ot temizliği yaygın olarak uygulanır.

7. Hasat ve İşleme

Ilgaz Sarıkılçık Pirincinin hasadı eylül-ekim ayları arasında gerçekleştirilir. Hasat öncesinde bitkiler tarlada doğal kuruma sürecine girer. Hasat zamanı, bitkilerin gelişimini tamamlaması ve tanelerin tam olgunluğa ulaşması esas alınarak belirlenir. Olgunlaşan tanelerin dökülerek kayba uğramaması için hasat dikkatle yapılır. Hasat, makineyle veya elle gerçekleştirilir. Hasat edilen pirinçler kurutma işlemine tabi tutulur ve ardından çuvallı ya da dökme olarak fabrikalara sevk edilir. Kurutma işlemi fabrikalarda da gerçekleştirilebilir. Kavuzdan ayırma ve parlatma işlemi pirinç fabrikalarında bulunan özel makineler vasıtasıyla yapılır.

8. Depolama ve Muhafaza Koşulları

Ilgaz Sarıkılçık Pirincinin depolanmasında rutubet oranı en fazla %14,5 olacak şekilde kontrol altında tutulur. Bu amaçla düzenli nem ölçümleri yapılır, gerektiğinde doğal havalandırma veya nem giderici sistemler kullanılır.

Depolama alanlarında hava sirkülasyonu sağlanır ve çuvallar arasında yeterli boşluk bırakılarak istifleme yapılır. Ortam sıcaklığı düzenli olarak izlenir ve gerekli durumlarda soğutma sistemleri devreye alınır.

Depo hijyeni düzenli temizlikle sağlanır ve haşere riskine karşı zararlı kontrol programları uygulanır. Kimyasal pestisitler yerine fiziksel önlemler tercih edilir. Çuvallar zemine temas etmeyecek şekilde paletler üzerinde muhafaza edilir. Depolamada ilk giren ilk çıkar (FIFO) yöntemi uygulanır. Düzenli kontrollerle ürün kalitesi izlenir. Ilgaz Sarıklık Pirincinin raf ömrü, hasattan sonra yaklaşık 2 yıldır.

9. Piyasaya Arz

Ilgaz Sarıklık Pirinci, dökme olarak veya ambalajlı şekilde piyasaya arz edilir. Dökme satışlarda ürünün nemden, yabancı maddelerden ve fiziksel etkenlerden korunmasına yönelik gerekli tedbirler alınır. Ambalajlı olarak piyasaya sunulması hâlinde ise ürün, farklı gramaj seçeneklerinde polietilen, bez torba veya benzeri uygun ambalajlar içinde satışa sunulabilir. Kullanılan ambalaj materyalleri, pirincin kalitesini ve fiziksel özelliklerini koruyacak nitelikte olup, Türk Gıda Kodeksi Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemelere Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak seçilir. Ambalajlama işlemleri hijyen kurallarına uygun şekilde gerçekleştirilir ve ürünün nemden korunması sağlanır.

Denetleme:

Denetimler; Ilgaz Belediyesi ile S.S. Ilgaz ve Çevre Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi koordinatörlüğünde; Ilgaz Belediyesinden, S.S. Ilgaz ve Çevre Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifinden, Ilgaz İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden ve Ilgaz Yerel Eylem Grubu Derneğinden ürün konusunda uzman birer üye olmak üzere en az dört kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler düzenli olarak yılda bir kez yapılır; ayrıca ihtiyaç duyulduğunda veya şikâyet üzerine her zaman gerçekleştirilebilir.

Denetime esas kriterler aşağıdaki gibidir.

- Ürünün fiziksel ve duyuşsal özelliklerinin uygunluğu
- Üretim metoduna uygunluk
- Ambalajlama, depolama ve muhafaza koşullarının uygunluğu
- Ilgaz Sarıklık Pirinci ibaresinin, menşe adı ambleminin ve logonun kullanımının uygunluğu.

Gerek görülmesi halinde ürünün kimyasal veya genetik özellikleri de laboratuvar ortamında analiz edilerek kontrol edilebilir. Denetim sırasında tespit edilen uygunsuzluklar ile alınması gereken tedbirler denetlenen kişi, kurum veya kuruluşu yazılı olarak bildirilir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.